

GIYOHVANDLIK: O'ZBEKISTON YOSHLARINI NISHONGA OLAYOTGAN XAVFLI ILLAT

Kamoliddinov Farruxjon Farxodovich

Alfraganus universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yo'nalishi 5 kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola hozirgi kunda dolzarb muammolardan biri bo'lgan giyohvandlikka qarshi kurashish, ushbu illatga moyillikning ortib borishi, uning asosiy sabab va oqibatlari hamda jamiyatga salbiy ta'siri tahlil qilingan. Giyohvandlik inson hayotining turli qismlarida keng tarqalganligi va uni oldini olishga qaratilgan ishlar to'g'risida so'z yuritilgan. Shuningdek, giyohvandlikka qarshi kurashish yo'lidagi profilaktik choralarning samaradorligini oshirish va takomillashtirish yo'llari ko'rib chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *giyohvandlik, yoshlar, global muammolar, zaharli moddalar, jinoyatchilik, zaharli illat, yoshlar muammosi.*

Аннотация: *В данной статье рассматривается одна из актуальных проблем современности — борьба с наркоманией, рост склонности к этому пагубному явлению, его основные причины и последствия, а также негативное влияние на общество. Освещены масштабы распространения наркомании в различных сферах жизни человека и мероприятия, направленные на её предотвращение. Также проанализированы пути повышения эффективности и совершенствования профилактических мер в борьбе с наркоманией.*

Ключевые слова: *наркомания, молодежь, глобальные проблемы, токсичные вещества, преступность, пагубное явление, проблемы молодежи.*

Annotation: *This article addresses one of today's pressing issues — the fight against drug addiction, the growing tendency toward this harmful habit, its main causes and consequences, and its negative impact on society. It discusses the widespread nature of drug addiction across various aspects of human life and the efforts aimed at its prevention. The article also explores ways to enhance and improve the effectiveness of preventive measures in combating drug addiction.*

Keywords: *drug addiction, youth, global issues, toxic substances, crime, harmful habit, youth problems*

KIRISH

Hozirgi kunda insoniyat taraqqiyoti o'tgan asrga qaraganda yangi bosqichga ko'tarilgan bo'lsada, dunyo miqyosida haligacha yechimini topmagan muammolar hali ham yetarli va shulardan biri bu – giyohvandlik muammosidir. Nafaqat ushbu muammo yurtimizda, balki butun dunyo miqyosida ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, ushbu illat va shunga tenglashtirilgan vositalarga ruju qo'yanlar aksariyati yoshlar bo'lib qolmoqda va bu jamiyatimiz uchun dolzarb tahdidga aylangan.

Adabiyotlar tahlili va metodlar

Ushbu tadqiqotning maqsadi jamiyatimizga giyohvandlik to'g'risida yetarli ma'lumotlar bilan boyitish va ushbu muammoni oldini olishga qaratilgan turli tavsiyalar berib o'tilgan. Mazkur tadqiqot davomida tahliliy yondashuv metodi orqali giyohvandlik haqidagi boshqa adabiyot va manbalardan olingan ma'lumotlar tahlil qilindi va kerakli fikr va tavsiyalar berildi. Shuningdek, statistik ma'lumotlardan foydalanilib, hozirgi kunda vujudga keladigan turli statistik ma'lumotlarni tahlil qiladi.

Muhokama va natija

Zamonaviy dunyoda yashar ekanmiz, deyarli har kuni ushbu illatga aralashgan yoshlarni ijtimoiy tarmoqlar orqali kuzatmoqdamiz. Afsuski, ushbu xafvli illat ishtirokchilarining aksariyati yoshlar tashkil etmoqda. Hozirgi yoshlar har qanday narsaga tez moslashuvchan, shuning uchun ham ushbu yo'lga yoshlarni e'tiborini tortmoqda. Zararli moddalarni yoshlarga noto'g'ri ma'lumotlar bilan chalg'itib ularni o'z tomoniga og'itmoqda.

Natijada, dastlab yoshlar giyohvand moddalarni iste'mol qilganda o'zlarining kayfiyatini ko'tarilganligini his qilmoqda va asta-sekinlik bilan uning tanasini egallab olgandan so'ng, ushbu zaharli moddalarni narxlarini ko'tarishga harakat qiladi, lekin psixotrop va narkotik qabul qilgan insonlar uning qiymatidan qat'i nazar uni qabul qilishga harakat qiladi.

Buning natijasida esa yana jinoyatlar soni ortmoqda, yoshlar hatto buni natijasida, yoshlar o'z uylaridan turli buyumlarni sotmoqda yoki bo'lmasa, o'g'irlikka qo'l urmoqda. Hattoki o'z uylarini ham garovga qo'ymoqda. O'tkazilgan tahlillar shuni ma'lum qilyaptiki, O'zbekiston yosh avlodlari orasida garchi sekin bo'lsada rivojlanib borayotgan dolzarb ijtimoiy va iqtisodiy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

Yoshlar orasida giyohvand moddalari tarqalishiga turli sabablarni keltirishimiz mumkin:

- Hammaga ma'lumki, bugungi kunda dunyoning barcha nuqtalarida ijtimoiy tarmoqlar rivojlangan. Buning natijasida, yoshlar online platformalardan deyarli har kuni foydalanmoqda. Ba'zi yoshlar yaxshi qismidan foydalansa, ba'zilari esa bundan notug'ri maqsadlardan foydalanmoqda. Masalan, internetda turli online do'konlar orqali ushbu psixotrop va narkotik zararli moddalarini noqonuniy yashirin (internetda maxfiy tarmoq) saytlar³ orqali xarid qilmoqda.

- Shuningdek, ba'zi ushbu zaharli illat savdosi bilan shug'ullanayotgan shaxslar odamlarni ushbu zaharli illatga o'rgatish maqsadida dastlab kam dozadagi giyohvand moddalarga ega dori yoki tabletkalarni iste'mol qildirishga urinmoqda. Bunday holatlar, turli yeguliklar orqali yoki konfet yoki saqichlar ko'rinishda foydalanmoqda. Natijada, yanada ko'proq insonlar bundan aziyat chekmoqda. Afsuski bu ish bilan shug'ullanadigan insonlarni ko'rganda ko'nglimiz ranjiydi.

Bilamizki har bir muammo va jinoyatga muammoni hal qilish uchun unga qarshi chora tadbirlar, uni oldini olish maqsadida turli yechimlar beriladi, shu jumladan giyohvandlikka davlatimizda ham turli tadbirlar bo'lib o'tmoqda. Ushbu ko'rinmas

³ Qalandarovich, Iskandarov Xushmamat. "GIYOHVANDLIK–INSONIYATGA GLOBAL TAHDID." INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES. Vol. 1. No. 4. 2024

dushmanga ham turli choralar hamda turli profilaktik tadbirlar o'tkazildi. Shu sababli, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalarning noqonuniy aylanmasiga chek qo'yish orqali ularning aholi salomatligi va mamlakatimiz genofondiga salbiy ta'sirini bartaraf etish strategik chora-tadbirlari to'g'risida" 2024-yil 6-mayda 73-sonli Farmoni qabul qilindi. Farmon bilan "O'zbekiston Respublikasida giyohvandlik va narkojinoyatlarga qarshi kurashish bo'yicha 2024 – 2028-yillarga mo'ljallangan milliy strategiya" va Giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalar ustidan nazorat qilish bo'yicha davlat komissiyasi tarkibi tasdiqlandi.⁴

Kun uz⁵ manbasida keltirilishicha, Giyohvandlik vositalarining yangi turlari paydo bo'layotgani sababli, ularning noqonuniy muomalasi va suiiste'molining oldini olish yo'lida ayrim holatlarda taqiqlar yoki cheklovlar tashkil etilmoqda. Shu bilan bir qatorda, hududlarda narkovaziyatni sog'lomlashtirish uchun qisqa muddatli, maqsadli dasturlar ishlab chiqilmoqda. Masalan, Oliy va o'rta ta'lim muassasalarida Milliy gvardiya xodimlari ishtirokida nazorat tadbirlari joriy etildi va bu tadbirlar yurtimizning barcha tuman va shaharlarida yo'lga qo'yildi.

Giyohvandlikka qarshi kurashda davlat organlari va hududiy komissiyalar o'zaro muvofiqlashtirilgan holda harakat qilmoqda. Shuningdek, bu sohada ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash va amaliyotga joriy etish choralari ko'rilmoqda. Mazkur vazifalarning bajarilishini ta'minlamagan rahbarlarga nisbatan esa intizomiy choralar qo'llanilmoqda.

Bundan tashqari, Prezident 2024-yil 6-may kuni giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalarning noqonuniy aylanmasiga chek qo'yish orqali ularning aholi salomatligi va mamlakat genofondiga salbiy ta'sirini bartaraf etish strategik chora-tadbirlari to'g'risidagi farmonni imzoladi. (1-rasm)

1-rasm. O'zbekistonda giyohvandlik va narkojinoyatlarga qarshi kurash takomillashtiriladi⁶

Ushbu imzolangan farmonga ko'ra, Milliy strategiya doirasida barcha davlat organlari va tashkilotlar uchun asosiy vazifa sifatida insonlarni, ayniqsa xotin-qizlar va

⁴ O'zbekiston Milliy axborot agentligi

⁵ Kun uz

⁶ Gazeta uz

yoshlar orasida giyohvandlikka qarshi barqaror va kerakli immunitetni shakllantirish, ta'lim beruvchi dargohlarda psixofaol moddalar (narkotik, psixotrop yoki shunga teng darajadagi tabletkalar) tarqalishining oldini olishga qaratilgan samarali targ'ibot va profilaktik jarayonlar tizimini joriy etish belgilandi. Shuningdek, narkologik yordam ko'rsatish, erta diagnostika va reabilitatsiya tizimlarini takomillashtirish, giyohvand vositalarining, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlardagi noqonuniy aylanmasiga qarshi zamonaviy, raqamlashtirilgan choralarni kuchaytirish va bu jarayonlarni ko'paytirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilandi. Farmatsevtika yo'nalishida nazoratni kuchaytirish, bu boradagi subyektlar mas'uliyatini oshirish hamda narkojinoyatlarga qarshi kurashishda ilmiy-tadqiqot ishlarini amaliyotda qo'llash bo'yicha kompleks yondashuv muhimligi ta'kidlandi.

Xulosa

Hozirgi kunga kelib butun dunyoda alkogol va giyohvandlik vositasini istimol qiluvchi yoshlar aksariyati voyaga yetmaganlar tomonidan jinoiy ish sodir etilmoqda. Buning natijasida esa jamiyatda birinchidan jinoyat soni oshmoqda boshqa tomondan esa ushbu zaharli illat atrofimizni qamrab olmoqda.

Shuning uchun ham, giyohvandlik bugungi kunda yoshlarga tahdid solayotgan eng zaharli illatlardan biri sanaladi. Bu murakkab muammo nafaqat shaxsning sog'ligi vs kelajagi barbod qila oladi, balki insoniyat orasida jamiyat taraqqiyoti uchun ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Yoshlar giyohvand moddalar ta'siriga ko'proq uchrashi, ularni osonlik bilan o'z tomoniga ya'ni yomon yo'lga boshlash mumkinligi bu yaxshiy illatning aynan yoshlarga qarshi qurol sifatida ishlatilayotganini namoyon bo'lmoqda.

Shu bois, avvalo oilada tarbiya juda muhim, maktab yoki oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy-marifiy profilaktik tadbirlarni ko'paytirish, yoshlarni vaqtini kelajagi uchun muhim yo'lga boshqarish masalan turli sport yoki madaniy tadbirlar orqali ularning vaqtlarini band qilish hamda belgilangan qoidalar asosida yo'l tutish juda muhimdir.

Har birimiz, oilamiz, do'stimiz va yaqinlarimi ogoh va ma'sul bo'lsak, bu xavfli illatning oldini olishda nafaqat o'zimzga bundan tashqari jamiyatimizga hissa qo'shishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qalandarovich, Iskandarov Xushmamat. "GIYOHVANDLIK–INSONIYATGA GLOBAL TAHDID." INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES. Vol. 1. No. 4. 2024

2. O'zbekiston Milliy axborot agentligi. Manzil: https://uza.uz/oz/posts/davlat-komissiyasi-giyohvandlik-vositalariga-qarshi-yangicha-yondashuv_644606

3. Kun uz. Manzil: <https://kun.uz/news/2024/10/09/giyohvandlik-vositalari-ustidan-nazorat-qilish-davlat-komissiyasi-vakolatlari-belgilandi>

4. Gazeta uz. Manzil: <https://www.gazeta.uz/oz/2024/05/08/drugs/>